

N:o 62.

Af herr **Z. Larsson** från Upsala, om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående inrättande i riket af industrilotterier.

Med stöd af så väl förnyade och väl motiverade framställningar från fabriks- och handtverksföreningen i den stad som jag har äran att inom denna kammare representera, som och på grund af mångårig erfarenhet och kännedom om förhållandena inom hemslöjds-, handtverks- och konstindustriens verksamhetsområden, har jag funnit mig manad och pligtig att genom denna motion hos Riksdagen göra framställning om inrättande af *industrilotterier inom alla län i riket*; och får jag såsom närmare utredning samt motivering häraf vördsamt anföra följande.

Såsom synnerligen tillfredsställande och för industrien uppmuntrande företeelser måste med skäl betraktas de många och gagnarika tillfällen till mera rationellt och konstnärligt utvecklade yrkesskicklighet, som numera på så många ställen inom vårt älskade fosterland erbjudas, särskildt hemslöjds-, handtverks- och konstindustriens idkare, genom den nästan kostnadsfria undervisning, som meddelas uti de af staten samt kommunerna inrättade och underhållna slöjds- och tekniska läroanstalter, omfattande så väl lägre som högre undervisningskurser i många olika kunskapsgrenar och färdigheter, af den art att de ej allenast för det praktiska lifvets allmänna förhållanden äro nyttiga och nödvändiga, utan äfven särskildt egnade och afsedda för att understödja, fullända och till formen förädla den mindre, eller handtverksindustriens alster, så att dessa i täflan med den nu allt mera öfverväldigande utländska konkurrensen icke måtte

vara densamma underlägsna, hvarken till qualité, beskaffenhet i öfrigt eller konstnärlig fulländning.

Men äfven om dessa nödvändighetsvilkor för möjlighet till täflan med den utländska industriens alster, inom denna branch, förefinnas, så eger ändock den utländska en betydlig öfvervigt i fråga om prisbillighet genom lättare tillgång till billigare rörelse- och förlagskapital, understöd af industri-lotterier, penningestarkare mellanhänder för slöjdalstrens förmedlande mellan producenter och konsumenter, hvilka mellanhänder uppköpa, samla och i större mängder på hvarje ställe inför den förbrukande allmänheten till-handahålla de industrialster, hvarom här är fråga.

Den idoge och skicklige handtverkaren varder, genom dessa sistnämnda gynnsammare förhållanden, mera ostörd af tillfällig och ständigt återkommande penningeförlägenhet, satt i tillfälle att oafbrutet begagna sin tid till träget arbete, hvars resultat derigenom också blifva både bättre och billigare, än om han nödgas förspilla en stor del af sin arbetstid för att skaffa sig ett mera tillfälligt arbete, som dessutom måhända oftast är föga lämpligt för den specialitet inom yrket, hvaruti han besitter den största skickligheten och för hvilken hans naturliga begåfning samt håg och fal-lenhet bäst egna sig.

Bland de medel som i utlandet anlitas, samt äfven inom vårt land varit understundom medgifna för att främja här ifrågavarande goda ändamål, utan att någon olägenhet deraf förspotts, och som jemväl visat sig mycket verksamma för sitt ändamål, är *industri-lotterier*, hvilka tillika, under de lagbundna och fullständiga kontroller, hvarunder desamma inom vårt land varit ställda eller kunna ställas, knappast hafva någon af de olägenheter, som i sedligt och ekonomiskt afseende vidlåda spel och lotterier i allmänhet.

Vid dessa lotterier erhålla nemligen *flertalet* af dem, som deruti deltaga, vinster af *skäligt och reelt värde*, hvaremot några svindlande och oskäligt höga vinster i penningar, som kunna framlocka en skadlig spelpassion, *icke finnas* eller hägrande ställas ens i den aflägsnaste utsigt, men deremot ett godt och gagnande ändamål främjas, nemligen uppmuntran genom ökade tillfällen till nyttigt arbete åt hundratals flitige och skicklige, men obemedlade handtverksidkare samt tusentals arbetare med ännu sämre ekonomiska vilkor, men som genom här föreslagna medel kunde sättas i stånd att *medelst eget arbete* grundlägga en, visserligen anspråkslös, men likväl betryggad existens.

Exemplen häraf lära lika litet i detta som i andra fall komma att

visa sig utan verkan; hvarför det väl kan, på goda grunder antagas, att dessa genom föredömet hafva till följd, att skaror af nyttige, idoge och *gode* medborgare uppväxa och framträda äfven för tider, som stunda; hvarcmot arbetslösheten med den deraf förorsakade nödens demoraliserande följder just bildar den mest närande jordmånen för allt det dåliga och samhällsupplösande säde, som, ej minst i vår tid, så rikligen sprides och lätteligen mognar till frukter, som benämnas: *missnöje, klasshat och sociala misshälligheter* af flere slag, hvilkas skadliga verkningar kunna urarta till verkliga vådor i så väl moraliskt som socialt hänseende, och i jemförelse hvarmed den skuggrädsla för allmänhetens *oförmåga* att sansadt och utan skada för sig sjelf begagna sig af ett ärligt och oskyldigt, inhemskt industri-lotteri är allenast en tom fantasibild, ehuru man vid föregående tillfällen då frågan om industrilotterier varit under öfverläggning, ej sällan sökt med ensidig ihärdighet gifva den en afgörande betydelse och vigt, och detta fastän erfarenheten kan sägas hafva bevisat motsatsen.

Förtjent af uppmärksamhet är härvid äfven det förhållandet, att man icke kan fördölja, än mindre förneka, att betydliga penningesummor, trots vårt lagliga lotteriförbud, ärligen löpa ur vårt land till främmande länders industri- och andra lotterier, hvaraf vi naturligtvis *då* skörda *allenast* de af dessa lotterier, som *hos oss äro okontrollerade*, uppkommande olägenheterna, utan att åtnjuta någon enda af dess fördelar, och hvaraf yttersta följdén gifvetvis äfven varder den, att utländska industrien af oss direkt med penningar understödjas och gynnas, och detta till *ostridig skada* för vår egen industri; hvilket förhållande svårligen torde kunna påstås vara ur någon synpunkt *välbetänkt, rättvist* eller *klokt*.

Beträffande den *direkta* vinsten, som af här ifrågavarande lotterier möjligen uppstår, så skulle visserligen äfven denna kunna bäst gagna industrien derigenom, att denna vinst användes till reseunderstöd åt deraf mest förtjente unge industriidkare, hvilka önska att i utlandet förvärfva sig ökad skicklighet och erfarenhet i sina yrken, samt till inköp af utmärktare modeller, mönster, redskap och arbetsmaskiner m. m. men, ifall sådant pröfvas lämpligare, må denna vinst användas antingen delvis eller helt och hållet till några allmänna välgörenhetsinrättningar samt fördelningen deraf, i sådant fall, bestämmas af Kongl. Maj:t.

Likaså torde de närmare bestämmelserna och vilkoren för samt kontrollen öfver dessa lotterier böra öfverlemnas till Kongl. Maj:ts nådiga pröfning och afgörande; hvarför något förslag till dylika bestämmelser icke här framställes.

På grund af hvad jag sålunda haft äran anföra får jag vördsammast föreslå,

att Riksdagen ville i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla om sådan ändring af kongliga förordningen angående förbud mot lotterier den 6 augusti 1881 att, efter hos Konungens befallningshafvande skedd ansökning, industrilotterier, under vissa, af Kongl. Maj:t bestämda vilkor, må kunna i riket inrättas.

Om remiss till vederbörligt utskott anhålles.

Stockholm den 23 januari 1890.

Z. Larsson
från Upsala.

N:o 63.

Af herr **G. Jansson** i *Krakerud*, angående skrifvelse till Kongl.

Maj:t med begäran om åläggande för statskyrkans präster att hålla nykterhetsföredrag.

Hvarje verklig fosterlandsvän kan ej annat än glädjas öfver det myckna arbete, som på senare tid blifvit utfördt i afsigt att inskränka det skadliga bruket af rusgifvande drycker inom vårt land. Ty om något är egnadt att undergräfvä ett folks religion, moral och ekonomiska välstånd, så måste det omåttliga bruket af spirituösa drycker så få anses.

Arbetet för nykterhet har likväl hittills bedrifvits mera energiskt af enskilda medborgare, utan någon större uppmuntran från statens sida, om man undantager några af Riksdagen beviljade anslag. Det är menniskokärleken, som tagit arbetet om hand, och utan tvifvel är detta ett mycket godt förhållande; ty menniskovännen, drifven af en inre upprigtig grund-